

Indstilling af journalisterne Jens Beck Nielsen, Lars Nørgaard Pedersen og Jens Anton Bjørnager, Berlingske, til Cavlingprisen 2022 for at have leveret afgørende oplysninger til, at samtlige af Folketingets partier i dag vil have en undersøgelseskommission til at kulegrave FE-sagen.

Sagen om Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) og den suspendede FE-chef, Lars Findsen, er på én gang den vigtigste sag og den sværeste sag.

Det er den vigtigste sag, fordi der i nyere tid formentlig aldrig har været så meget på spil i en enkelt sag. I begyndelsen handlede FE-sagen om, hvorvidt den ene af landets efterretningstjenester overholdt reglerne og leverede retvisende oplysninger til Tilsynet med Efterretningstjenesterne. Siden er der blevet tilføjet en række yderligere lag. Om hvorvidt de voldsomme metoder over for de mistænkte i sagen står mål med de mistænkte brøde. Om landets efterretningstjenester er blevet brugt eller misbrugt i et politisk spil. Om regeringen er endt med at stække efterretningstjenesterne for at beskytte sig selv. Om Folketinget har fået retvisende oplysninger om sagen.

Det er også den sværest tænkelige sag at dække som journalist. Straffesagen mod Lars Findsen har kørt bag dobbelt lukkede døre. Alle centrale oplysninger er fuldstændig mørklagt af myndighederne. Praktisk talt alle kilder tæt på forløbet er formentlig blevet skræmt, fordi en efterretningschef og tidligere minister er blevet sigtet efter en paragraf, som på papiret kan udløse 12 års fængsel. Efterretningschefen blev også varetægtsfængslet. Chefer for Politiets Efterretningstjeneste (PET) og Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) har med slet skjult trussel meddelt udvalgte mediechefer, at også chefredaktører og journalister i yderste fald risikerer at ende samme sted, hvis de bliver ved med at dække blandt andet FE-sagen. Udvalgte journalister er blevet bedt om at vidne. Fremtrædende danske journalister har udtalt, at det nærmest er blevet umuligt at arbejde med efterretningsstof. For ingen vil tale. Kilder og journalister har med andre ord løbet en kolossal risiko ved at indgå i forløbet. Spørgsmålet er, om der nogensinde har eksisteret en så svært tilgængelig sag.

Alligevel er det over adskillige måneder lykkedes de tre journalister vedholdende at bringe helt afgørende oplysninger om FE-sagen frem. Trods pres, modstand og en potentiel trussel hængende over hovedet har de tre journalister lagt en række opsigtsvækkende oplysninger frem for offentligheden og Folketinget.

De har afdækket de faktiske omstændigheder bag straffesagen mod Lars Findsen. De har afsløret indholdet i sigtelserne mod Lars Findsen og tidligere forsvarsminister Claus Hjort Frederiksen. De har afdækket, at der er en uoverensstemmelse mellem indholdet i straffesagen, og hvad myndighederne har fortalt udvalgte partiledere om forløbet. De har vist, at sagen under politiske briefinger er blevet fremstillet mere alvorlig, end den reelt er, blandt andet ved at lægge meget intime oplysninger om Lars Findsen frem for partiledere. De har detaljeret forklaret, hvad anklageskriftet mod Lars Findsen handler om. Visse detaljer har vakt stor opsigt og efterfølgende debat, for eksempel at samtaler mellem Lars Findsen og hans på det tidspunkt 84-årige mor indgår i både sigtelse og anklageskrift, og at PET med justitsministerens tilstedeværelse har briefet partiledere om Lars Findsens seksuelle præferencer. Nok vigtigst: Journalisterne har vist, at Lars Findsen ikke er gået til fjendtlige stater med topfortrolige dokumenter, men at han er anklaget for samtaler med journalister og nærtstående om den interne FE-sag, han selv er en del af. Det har udløst en debat om, hvor stærk en sag myndighederne står med, og hvorfor paragraf 109 overhovedet er taget i brug.

De centrale oplysninger er ikke bragt løsrevet: Sigtelsen mod Claus Hjort Frederiksen er holdt op imod, hvad der tidligere var sagt om samme emner. Sigtelsen mod Lars Findsen er holdt op imod, hvad myndighederne har fortalt Folketinget. Anklageskriftet mod Lars Findsen er holdt op imod, om indholdet i de ifølge myndighederne forbudte samtaler overhovedet var nyt.

I sig selv er det en journalistisk kraftpræstation, at de tre journalister har kunnet afdække uoverensstemmelsen mellem sigtelsen mod Lars Findsen og de politiske briefinger, fordi det på én gang kræver dyb indsigt i straffesagen, og hvad der er foregået på de politiske briefinger. En viden, som kun meget få mennesker sidder inde med.

Det er også værd at bemærke reaktionen på de tre journalisters arbejde. Nogle partiledere har vurderet journalistikken som så solid, at de er trådt offentligt frem og har udtalt, at de politiske briefinger ikke har været retvisende. Uden de tre journalisters mellemkomst ville Folketinget formentlig aldrig have opdaget, at lovgiverne havde fået et misvisende billede af sagen. Andre medier (DR, Politiken) har offentligt bakket op om de tre journalisters dækning, herunder bekræftet dele af de tre journalisters oplysninger. Selv PET's chef har som reaktion på dækningen erkendt, at sagen er "alvorlig og usædvanlig" og må give "anledning til debat". Justitsminister Mattias Tesfaye har givet ét udførligt interview om FE-sagen - til de tre journalister.

Metodisk bygger dækningen på en omfattende dokumentjagt og et intensivt kildearbejde. Alene én af artiklerne i serien bygger på 40 kilder. Kilder, som må have haft meget på spil og er løbet en stor risiko. De tre journalister har i øvrigt i lange perioder arbejdet helt uden brug af elektronik - for at beskytte sig selv, men især for at beskytte eventuelle kilder.

Dækningen har gradvist fået flere og flere partier på Christiansborg til at ytre sig kritisk om håndteringen. Flere partier har krævet, at sigtelsen mod Lars Findsen blev lagt offentligt frem, og at hele forløbet måtte kulegraves af en undersøgelseskommission.

Der er fortsat mange væsentlige ubesvarede spørgsmål i FE-sagen. Men det står klart, at samtlige partier i Folketinget (inden folketingsvalget) støtter en tilbundsående undersøgelse i form af en undersøgelseskommission. Og det er derfor, vi indstiller de tre journalister. De har vist en sjælden grad af vilje og mod i afdækningen af en stærkt principiel sag. De har under de sværest tænkelige forhold fremlagt afgørende oplysninger til offentligheden og Folketinget om, at mistanker om urent trav er så alvorlige, at samtlige af Folketingets partier forlanger en undersøgelseskommission af FE-sagen.

Venlig hilsen

Eva Jung og Chris Kjær Jessen, Berlingske

Berlingske |

Pilestræde 34 | DK-1147 København K | T: +45 33 75 75 75
berlingske.dk | facebook.com/berlingske | twitter.com/berlingske